

Dr.h.c. mult. prof. Ing. Miroslav BADIDA, PhD.

Ing. Marián HURAJT, PhD.

Ing. Tibor DZURO, PhD.

VPLYV FAKTOROV PRACOVNÉHO PROSTREDIA NA PRODUKTIVITU VO VÝROBE

2017

Recenzenti:

prof. Mgr. Juraj Ladomerský, CSc., (SK)

Fakulta prírodných vied, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica

prof. Ing. Peter Zvolenský, CSc., (SK)

Strojnícka fakulta, Žilinská univerzita v Žiline

prof. Ing. Dušan Šebo, PhD., (SK)

SEBEX, Slovakia s.r.o., Košice

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť textu nesmie byť použitá na ďalšie šírenie akoukoľvek formou bez predchádzajúceho ohlasu autorov. Za odbornú náplň odborného textu zodpovedajú autori.

Jazyková úprava textu: Mgr. Miroslava Badidová

Návrh obálky: Ing. Tibor Dzuro, PhD.

Vydavateľ: Strojnícka fakulta, TU v Košiciach, Letná 9, 042 00 Košice

Tlač: Univerzitná knižnica, TU v Košiciach, Boženy Němcovej 7, 042 00 Košice

Vplyv faktorov pracovného prostredia na produktivitu vo výrobe

© Dr.h.c. mult. prof. Ing. Miroslav Badida, PhD.

© Ing. Marián Hurajt, PhD.

© Ing. Tibor Dzuro, PhD.

Monografia vznikla na základe riešenia projektu VEGA 1/0537/15 Výskum vplyvu vybraných parametrov pracovného prostredia na pracovnú výkonnosť a produktivitu a projektu APVV 15-0327 Vývoj a výskum metodík optimalizácie akustických vlastností a akustickej kvality zariadení emitujúcich hluk.

ISBN 978-80-553-2662-7

Obsah

PREHĽAD SKRATIEK.....	13
ÚVOD.....	15
1 ANALÝZA SÚČASNÝCH PRÍSTUPOV HODNOTENIA KVALITY PRACOVNÉHO PROSTREDIA.....	19
1.1 Súčasný stav prevencie rizík v oblasti bezpečnosti a hygieny práce v EÚ.....	19
1.2 Ciele koncepcie štátnej politiky BOZP	20
1.3 Podniková politika v oblasti bezpečnosti a hygieny práce.....	21
1.4 Podnikové systémy manažerstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.....	22
1.5 Analýza rizík pri práci	23
1.6 Pracovná výkonnosť	24
1.6.1 Biorytmus viazaný na pracovnú výkonnosť	25
1.7 Hodnotenie výkonnosti pracovníka	26
1.8 Stanovenie výkonnosti pracovníka.....	27
1.9 Hodnotenie rizika	28
1.10 Komunikácia a percepcia rizika	29
1.11 Vlastné hodnotenie rizík.....	30
1.12 Hodnotenie expozície zdravotných rizík.....	31
1.13 Kategorizácia prác	33
1.14 Ciele hodnotenia rizík.....	34
1.15 Hodnotenie rizika	34
1.16 Pracoviská a pracovné miesta	35
1.17 Záznamy o hodnotení rizík na pracovisku.....	38
1.18 Návrh preventívneho opatrenia pre zníženie rizika	39
1.18.1 Informovanie zamestnancov o zdraví a ochrane zdravia pri práci.....	39
1.18.2 Kontrola účinnosti navrhovaných opatrení.....	40
2 CHARAKTERISTIKA FAKTOROV PRACOVNÉHO PROSTREDIA.....	41
2.1 Hluk	42
2.1.1 Základné deskriptory zvuku.....	43
2.1.2 Legislatíva v oblasti ochrany pred hlukom v pracovnom prostredí	46
2.1.3 Meranie hluku v pracovnom prostredí	47
2.1.4 Hodnotenie expozície hluku v pracovnom prostredí	53

2.1.5	Technické prostriedky na meranie hluku	55
2.1.5.1.	Zvukové analyzátory	55
2.1.5.2.	Osobné zvukové dozimetre	58
2.1.5.3.	Mikrofóny	58
2.1.5.4.	Kalibrátory.....	59
2.1.6	Vplyv hluku na ľudský organizmus	59
2.2	Vibrácie	62
2.2.1	Rozdelenie mechanického kmitania.....	64
2.2.2	Legislatíva a technické normy	66
2.2.3	Metódy merania vibrácií v pracovnom prostredí	69
2.2.3.1.	Meranie vibrácií prenášaných na celé telo v pracovnom prostredí	74
2.2.4	Hodnotenie vibrácií v pracovnom prostredí.....	76
2.2.4.1.	Definície základných pojmov	76
2.2.4.2.	Limitné hodnoty a akčné hodnoty expozície vibráciám	79
2.2.5	Hodnotenie vibrácií v pracovnom prostredí.....	81
2.2.6	Snímače zrýchlenia vibrácií.....	85
2.2.7	Vplyv vibrácií prenášaných na ľudský organizmus	88
2.2.7.1.	Vplyv vibrácií prenášaných na ruky a ramená	88
2.2.7.2.	Vplyv vibrácií prenášaných na celé telo.....	89
2.3	Osvetlenie.....	90
2.3.1	Legislatívne a normatívne východiská pre oblasť osvetlenia v pracovnom prostredí	94
2.3.2	Meranie a hodnotenie kvantitatívnych a kvalitatívnych parametrov osvetlenia	97
2.3.3	Technické prostriedky na meranie svetelno-technických veličín	103
2.3.4	Vplyv nesprávneho osvetlenia na zdravie človeka	105
2.4	Tepelno-vlhkostná mikroklíma.....	106
2.4.1	Legislatíva	108

2.4.2	Metódy merania teplotno-vlhkostnej mikroklímy	108
2.4.3	Hodnotenie tepelno-vlhkostnej mikroklímy v pracovnom prostredí	112
2.4.4	Technické prostriedky na meranie mikroklímy v pracovnom prostredí	115
2.5	Pevné aerosóly.....	117
2.5.1	Legislatíva v oblasti ochrany ovzdušia, kvality ovzdušia a merania prašnosti.....	122
2.5.1.1.	Legislatíva platná v SR.....	122
2.5.1.2.	Normy platné v SR.....	126
2.5.1.3.	Legislatíva v SR a EÚ.....	129
2.5.2	Metódy merania prašnosti v pracovnom prostredí	130
2.5.2.1.	Gravimetrická metóda merania koncentrácie pevných aerosólov	132
2.5.2.2.	Optické metódy merania koncentrácie pevných aerosólov	133
2.5.2.3.	Metóda založená na triboelektrickom jave	135
2.5.2.4.	Metóda založená na absorpcii β žiarenia.....	135
2.5.2.5.	Kvalitatívne metódy hodnotenia pevných aerosólov	137
2.5.3	Hodnotenie expozície pevným aerosólom v pracovnom prostredí	137
2.5.3.1.	Stratégia hodnotenia.....	140
2.5.3.2.	Stratégia hodnotenia.....	141
2.5.3.3.	Stratégia hodnotenia.....	143
2.5.3.4.	Záverý hodnotenia expozície v pracovnom prostredí.....	147
2.5.3.5.	Periodické merania	147
2.5.4	Technické prostriedky na meranie pevných aerosólov	150
2.5.4.1.	Filtre a odberové hlavice	152
2.5.4.2.	Čerpadlá	156
2.5.4.3.	Analytické váhy.....	157
2.5.4.4.	Prístroje na chemickú analýzu vzoriek pevných aerosólov	158

2.5.5	Vplyv pevných aerosólov na ľudský organizmus	159
3	METÓDY SPRACOVANIA.....	163
3.1	Analýza - syntéza	163
3.2	Aplikácia systémového prístupu	163
3.3	Techniky zberu údajov.....	164
3.3.1	Priame pozorovanie	164
3.3.2	Štruktúrovaný rozhovor	165
3.3.3	Dotazník.....	165
3.3.4	Prípadová štúdia	165
3.3.5	Analýza dokumentov	165
3.4	Metódy kvantitatívneho výskumu.....	165
3.5	Metódy kvalitatívneho výskumu	171
3.5.1	Metodika merania imisií hluku	171
3.5.2	Metodika merania vibrácií	173
3.5.3	Metodika merania tepelno-vlhkostnej mikroklímy	174
3.5.4	Metodika merania osvetlenia.....	174
3.5.5	Výpočet výkonnosti	175
3.5.6	Štatistické výpočty.....	176
3.5.6.1.	Regresná analýza.....	176
3.5.6.2.	Metóda najmenších štvorcov	176
3.5.6.3.	Lineárna regresia jednej premennej	177
3.5.6.4.	Kvalita regresného modelu	179
3.5.7	Koeficient determinácie	179
3.5.8	Zákon prenosu chýb	179
3.5.9	Chyby pri meraní	180
3.5.10	Trieda presnosti meracieho prístroja.....	180
4	CHARAKTERISTIKA VÝSKUMNEJ ČASTI MONOGRAFIE	181
4.1	Zistené výsledky výskumu vo výrobnjej spoločnosti - vedenie spoločnosti	181
4.2	Zistené výsledky výskumu vo výrobnjej spoločnosti - operátori vo výrobe	184
4.3	Porovnávanie skúmaných výsledkov na výkonnosť pracovníka.....	186

4.4	Výsledky kvalitatívneho výskumu	188
4.5	Model na určenie výkonnosti pracovníka	192
4.6	Postup pri zostavovaní modelu.....	194
4.6.1	Vstupné dáta pre model.....	195
4.6.2	Vstupné dáta modelu pre jednotlivé fyzikálne faktory	196
4.6.3	Kontrolný list - „Checklist“	197
4.7	Verifikácia zostaveného modelu	198
5	DISKUSIA.....	201
	ZÁVER.....	205
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	207